

EKONOMİK BİTKİLER

Prof.Dr. Fatmagül GEVEN

- Ekonomik Botanik, İnsanların gereksinimlerine cevap veren ve çoğu insanlar tarafından yetiştirilen, ekonomik hayatımızda önemli yeri olan bitki türlerini inceleyen bir Botanik dalıdır.
- Ekonomik değeri bakımından bitkiler 3 gruba ayrılarak incelenebilir:
  - 1- Ekonomik Değeri olan Bitkiler
  - 2- Herhangi bir ekonomik değeri olmayan bitkiler (Yabani olarak yetişen bazı bitkiler)
  - 3- Zararlı Bitkiler (ve parazit bitkiler)

Bitkisel ürünlerin özellikleri ve önemi

İnsanlar varlıklarını sürdürebilmek için insan ırkının başlangıcından bu yana bitkilere bağımlı kalmışlardır. Başlangıçta yiyecek ve barınaktan başka çok az şeye ihtiyaç duyan insanın uygarlık geliştikçe ihtiyaçları artmış ve çeşitlenmiştir.

Bu nedenle ham maddeleri faydalı madde ve ürünlere çevirme ihtiyacını duymuşlardır.

- Yiyecek, giyim, barınak gibi temel ihtiyaçlarla beraber diğer faydalı ürünlerin kökeni bitkilere dayanmaktadır.
- Hastalık tedavisinde kullanılan drogların çoğu bitkilerden elde edilmektedir.
- Bir çok hammadde bakımından endüstri bitkilere bağlıdır.
- Ormanların, sel ve erozyonu kontroldeki etkisi, ayrıca bitkilerin estetik değerleri insanlara sunduğu önemli birer katkıdır.

- Bitkisel ürünlerin üretimi ve dağılımı ulusların ekonomik ve sosyal hayatlarında hem iç hemde uluslararası ilişkileri etkileyen bir öneme sahiptir.
- Endüstride kullanılan ham maddelerin ve besinlerin yeterince temin edilebilmesi bir ulusun refahı kadar varlığı içinde temel bir unsurdur.
- Bugün pek az ülke bu yönden bağımsızdır. Bundan dolayı dış ticaret dünyada önemli bir rol oynamaktadır.

- Bitkisel kaynaklar ve hammadde temini bakımından karşılaşılan problemler düşük nüfuslu ülkelerde nispeten daha azdır.
- Tarımla ilgili problemlerin en ciddilerinden biri artan nüfusa karşın fazla ürün ve yeni kaynaklar elde edilmesi ve boş arazilerin yeteri kadar değerlendirilememesi ile ilgilidir.

Faydalı Bitkiler - Kültür Bitkileri

- Her faydalı bitki kültür bitkisi değildir. Çeşitli şekillerde yararlanılan pek çok yabancı bitki türü vardır.
- Kültür bitkisi, yararlanmak amacıyla insanlar tarafından yetiştirilen ve ekonomik değer taşıyan bitkilerdir.
- Bugün tarımı yapılan kültür bitkileri geçmişte insanlar tarafından yabancı atalarından ıslah edilmiştir.

- Kültür bitkilerinde islah yoluyla insanların arzuladıkları doğrultuda yabani formlara göre değişim ve gelişim sağlanmıştır;
  - Cesamet artışı (iri yapılı meyve ve çiçekler)
  - Renk ve Őekil bakımından farklı kültür varyeteleri
  - Meyve tekstür ve tadında değişim (Ayva ve Armut ‘ta taş hücrelerinin azaltılması,bazı meyvelerde acı tadın yok edilmesi)
  - Çimlenme devrelerinde paralellik
  - Gelişim devrelerini kısaltarak turfandacılıkta çabuk ve erken ürün elde etmek

Ekonomik (Faydalı) Bitkilerin Sınıflandırılması

1. Besin Bitkileri

- A. Alçak Bitkiler
  - a. Algler
  - b. Mantarlar
- B. Yüksek Bitkiler
  - a. Tahıl Bitkileri
  - b. Baklagiller
  - c. Sebzeler
  - d. Meyveler
  - e. Yağ Bitkiler

2. Endüstri bitkileri

- A. Lif Bitkileri
- B. Orman Bitkileri
- C. Boya ve Tanen Bitkileri
- D. Kauçuk ve benzeri ürünler(Lateks) veren Bitkiler
- E. Reçine ve sakız veren Bitkiler
- F. Yağ ve mum elde edilen Bitkiler
- G. Şeker, Nişasta ve selüloz ürünleri

3. Baharat Bitkileri

4. Uyarıcı Bitkiler

5. Tıbbi Bitkiler

6. Süs Bitkileri

BESİN BİTKİLERİ

Tamamı veya herhangi bir kısmı beslenme amacı ile kullanılan bitkilere genel olarak besin bitkileri adı verilir. Bugün besin bitkisi olarak kullanılan ve ekonomik değeri olan tahıllar, sebze ve meyveler binlerce yıl önce insanlar tarafından keşfedilip, kullanılıp kültürleri yapılmıştır. Bugün besin maddesi olarak kullandığımız bitkilerin çoğu, yıllar öncesinde yabani atalarından ıslah edilmiştir.